

ר ש ו מ ו ת

ה צ ע ו ת ח ו ק

11 בדצמבר 1950

58

ב' בטבת תשי"א

עמוד

40	הצעת חוק קרן מקרון וקרן הוולה (תוספת יוקר) (תיקון), תשי"א—1950
40	הצעת חוק לעידוד השקעות הון (תיקון), תשי"א—1950
41	הצעת חוק הסיקוח על מצרכים ושירותים, תשי"א—1950

חוק קרן פקדון וקרן הוזלה (תוספת יוקר), (תיקון), תשי"א—1950

1. חוק קרן פקדון וקרן הוזלה (תוספת יוקר), תשי"א—1950, יתוקן כך:
- (א) בסעיף 10 (ב) במקום המלים "שר האספקה והקיזוב רשאי" יבואו המלים "שר החקלאות ושר המסחר והתעשייה רשאים, כל אחד מהם";
- (ב) בסעיף 17 (א), במקום המלים "שר האספקה והקיזוב", יבואו המלים "שר החקלאות או שר המסחר והתעשייה";
- (ג) בסעיף 18 (א), במקום המלים "שר האספקה והקיזוב רשאי", יבואו המלים "שר החקלאות ושר המסחר והתעשייה רשאים, כל אחד מהם".

תיקון החוק

ד ב ר י ה ס ב ר

- חוק קרן פקדון וקרן הוזלה (תוספת יוקר), תשי"א—1950, מעניק לשר האספקה והקיזוב את הסמכויות הבאות:
- (א) לתת צווי תשלום לקרן הוזלה (סעיף 10).
- (ב) לדרוש מכל אדם הנוגע בדבר למסור לו ידיעות העשויות להקל עליו את השימוש בסמכויותיו (סעיף 17).
- (ג) להעניק את סמכויותיו לאדם אחר (סעיף 18).
- בעקבות ביטולו של משרד האספקה והקיזוב, בא החוק המוצע להעניק את הסמכויות הנ"ל לשר החקלאות ולשר המסחר והתעשייה.

חוק לעידוד השקעות הון (תיקון), תשי"א—1950

1. חוק לעידוד השקעות הון, תשי"א—1950, יתוקן כך:
- בסעיף 27 (א), בפסקה (2), במקום המלים "שר האספקה והקיזוב", יבואו המלים "שר התחבורה".

תיקון החוק

ד ב ר י ה ס ב ר

- סעיף 27 לחוק לעידוד השקעות הון, תשי"א—1950, קובע את הרכבו של מרכז ההשקעות, וזה לשון הסעיף:

¹ ספר החוקים 32 מיום י"ב בשבט תשי"א (90.1.50), עמ' 65.

² ספר החוקים 41, מיום י"ט כניסו תשי"א (6.4.50), עמ' 129.

27. (א) יוקם מרכז השקעות וזה תרכבו:

(1) המנהל — יושב-ראש;

(2) חמישה חברים שיתמנו אחד אחד על ידי שר האוצר, שר האספקה והקיצוב, שר החקלאות, שר המסחר והתעשייה ושר העבודה והביטוח העממי; מינויו של כל אחד מחמשת חברי המרכז האמורים יהיה בצו חתום על ידי השר שמינהו.

(ב) מרכז ההשקעות יקבע בעצמו את סדרי ישיבותיו ועבודתו.

פירוקו של משרד האספקה והקיצוב מחייב שינוי ההוראה הנ"ל.

החוק המוצע משאיר את מספר חברי מרכז ההשקעות ללא שינוי, וקובע כי בעתיד יהיה שר התחבורה מיוצג במרכז ההשקעות במקום שר האספקה והקיצוב.

חוק הפיקוח על מצרכים ושירותים, תשי"א—1950

פרק ראשון: מכוח

1. בחוק זה —

פירושים

„שר“ פירושו — חבר הממשלה, במידה שהממשלה העבירה לו את הסמכות לבצע חוק זה;

„מצרך“ פירושו — כל דבר, חי או דומם, פרט למקרקעים, אך לרבות מים, מחצב, וכל עץ או צמח אחר, בין תלוש ובין מחובר לקרקע;

„שירות“ כולל כל שירות לאדם, לרבות שעשוע כמשמעותו בפקודת השעשועים הציבוריים, 1935, וכל עשייה במצרכים, אף אם נעשו בחלקם בחוץ-לארץ, וכל עשייה במקרקעים לרבות פעולת בניה; אך עבודתו של עובד שהוא שכיר-היחיד אינה בגדר שירות למעבידו;

„עושה שירות“, לרבות העושה בידי אחר; ולגבי פעולות בניה פירושו — מי שעל חשבונו מבוצעת הפעולה, הקבלן, האדריכל, המהנדס וכל הממלא תפקידי השגחה או יעוץ באותה פעולה;

„שכר“ פירושו — כל תשלום כסף, או תמורה אחרת, בעד עשיית שירות;

„בעל“, לגבי מפעל — לרבות אדם המועסק בו בתפקידי הנהלה;

„פעולה חיונית“ פירושו — פעולה הנראית לשר כחיונית להגנת המדינה, לבטחון הציבור, לקיום אספקה חיונית או שירותים ציבוריים חיוניים, לקליטת עולים, לשיקום חילים משוחררים או נכי מלחמה, או להרחבת היקף השיכון;

„מכירה“ פירושו — עסקה במצרך כנגד תמורה, לרבות שכירות, או הסכם על עסקה כזאת, בין שיש עמן עשיית שירות ובין שאיננה;

¹ ע"ר מס' 496 מיום 28.2.35, עמ' 49.

„הצעה למכור“, לרבות הודעת אדם על מחירו של מצרך —

- (א) שהוא מוכן למכרו, בין שההודעה היא על ידי פרסום רשימת מחירים או על ידי ציון המחיר על המצרך המוצג למכירה, ובין שהיא על ידי המצאת הצעת-מחירים או באופן אחר; או
 (ב) שמכרו, או הסכים למכרו, בין שההודעה היא על ידי המצאת חשבון ובין שהיא באופן אחר;

„הצעת שירות“, לרבות הודעת אדם על השכר בעד שירות —

- (א) שהוא מוכן לעשות, בין שההודעה היא על ידי פרסום רשימת שיעורי שכר ובין שהיא באופן אחר; או
 (ב) שעשה, או שהסכים לעשות, בין שההודעה היא על ידי המצאת חשבון ובין שהיא באופן אחר;

„צרכן“ במצרך, פירושו — הקונה אותו מצרך, או רכשו באופן אחר, לכל מטרה שהיא פרט לייצור או למכירה;

„קמעונאי“ במצרך, פירושו — מי שעסקו, או חלק מעסקו, הוא למכור אותו מצרך לצרכן;

„יבואן“ במצרך, פירושו — מי שהביא אותו מצרך מחוץ לארץ;

„יצרן“ במצרך, פירושו — מייצר המצרך, בין בעצמו ובין על ידי אחרים, לרבות הנותן אותו מצרך לשינוי, מבחינת הצורה, הטיב או מכל בחינה אחרת, וכן המייצר או המגדל תוצרת חקלאית, או גורם לייצורה או לגידולה;

„סיטונאי“ במצרך, פירושו — הקונה אותו מצרך מיבואן או מיצרן, ועסקו או חלק מעסקו, הוא למכור אותו מצרך לקמעונאי;

„חוק זה“ — לרבות התקנות שהותקנו והצווים שניתנו על פיו.

2. חוק זה לא יחול אלא בתקופה שקיים במדינה מצב של חירום בתוקף אכרזה לפי סעיף 9 (א) לפקודת סדרי השלטון והמשפט, תש"ח—1948.¹

3. לא ישתמש שר בסמכותו לפי חוק זה אלא אם הוא משוכנע שהדבר דרוש לשם קיום פעולה חיונית או לשם מניעת הפקעת שיערים וספסרות.

פרק שני : סמכויות פיקוח

4. (א) שר רשאי להכריז על מצרך מסויים כעל מצרך בר-פיקוח.
 (ב) שר רשאי להכריז על שירות מסויים כעל שירות בר-פיקוח.
 (ג) כל אכרזה לפי סעיף זה תפורסם ברשומות.

5. (א) שר רשאי להסדיר בצו —
 (1) ייצורו של מצרך מסויים, שמירתו, החסנתו, הובלתו, העברתו ממקום למקום ומיד ליד, הפצתו, מכירתו, רכישתו, צריכתו, הטיפול בו והשימוש בו;

תחולת החוק

תוסד לשימוש כספכות

אכרזה על מצרכים ושירותים כני פיקוח

פיקוח כגני על מצרכים ועל שירותים

¹ ע"ר מס' 2 סיום י"ב באייר תש"ח (21.5.48), תוס' א, עמ' 1.

(2) פעולתו ודרכי הנהלתו של מפעל העוסק בפעולה חיונית ;

(3) עשייתו של שירות בר־פיקוח.

(ב) שר רשאי לקבוע בצו הוראות —

- (1) המטילות על אדם העוסק בייצור או במסחר של מצרכים או בעשיית שירותים, חובה לנהל פנקסים, חשבונות, רשימות או מסמכים אחרים, ביחס למפעלו ;
 - (2) המטילות על אדם חובה למכור, או להוציא מרשותו בדרך אחרת, מצרך בר־פיקוח הנמצא בהחזקתו או בפיקוחו, באופן ובזמן שייקבע בצו, ובמחיר שלא יעלה על המחיר המכסימלי שייקבע בצו ;
 - (3) המטילות על אדם חובה לספק לו דינים וחשבונות כמתואר בצו ;
 - (4) הקובעות סגירתו של מפעל המתנהל ללא רשיון — אם דרוש רשיון להנהלתו ; או הפסקתו של שירות בר־פיקוח — אם דרוש רשיון לעשייתו.
- (ג) צו לפי סעיף זה יכול להיות כללי או לגבי מפעל מסוים או סוג מסוים של מפעלים או לגבי חלק של מפעל או של מפעלים, או לגבי חלק מסוים של המדינה.
- (ד) כל מה ששר רשאי להסדיר לפי סעיף זה, רשאי הוא לאסרו, להגבילו, להטיל עליו פיקוח או בקורת, להרשותו בתנאים מסויימים, או להתנותו בקבלת רשיון, כללי או מיוחד.

6. (א) שר רשאי לקבוע בצו —

- (1) המחיר המכסימלי של מצרך בר־פיקוח ;
 - (2) הרייח המכסימלי שמוותר להפיק ממכירת מצרך בר־פיקוח שלא נקבע לו מחיר מכסימלי ;
 - (3) השכר המכסימלי של שירות בר־פיקוח או של סוג שירותים כאלה.
- (ב) צו לפי פסקה (3) לסעיף קטן (א), אפשר לתיתו בין לפני שנעשה השירות ובין לאחר מכן, ובלבד שהשכר המכסימלי לשירות שכבר נעשה לא ייקבע אלא תוך שלושה חדשים לאחר יום עשיית השירות או לאחר היום שבו ניתן ביחס לאותו שירות חשבון כאמור בסעיף 22 או כרטיס כאמור בסעיף 23. הכל לפי התאריך המאוחר יותר.
- (ג) נקבע שכר מכסימלי לשירות מסוים לאחר ששולם בעד אותו שירות שכר העולה על השכר המכסימלי, חייב האדם שקיבל את השכר להחזיר למשלם את הפרש השכר.

7. (א) שר רשאי, בצו, להטיל על בעלו של מפעל העוסק בפעולה חיונית את החובה להפעיל את מפעלו לפי הוראות השר, או את האיסור להפסיק את פעולת המפעל.

(ב) צו לפי סעיף קטן (א), יכול להיות כללי או למפעל מסוים.

(ג) ניתן צו לפי סעיף קטן (א), רשאי השר לקבוע —

- (1) מחיר שישולם לבעל המפעל בעד המצרכים שייצרו או שיספק, או את השכר בעד השירותים שייעשה ;

פגיעת סחירים ורווחים

המשכת פעולתו של מפעל

(2) תשלום שישלם בעל המפעל לאוצר המדינה בעד כל מצרך או סוג של מצרכים שייצר או שיספק, או בעד כל שירות או סוג של שירותים שיעשה; שיעורו של התשלום אפשר שיהיה סכום קבוע או אחוז מסויים ממחיר המצרך או משכר השירות, או מקצתו סכום קבוע ומקצתו אחוז מסויים ממחיר המצרך או משכר השירות, ודינו של התשלום, בכל דבר הנוגע לגבייתו, הוא כדין מס שפקודת מסים (גביה) חלה עליו.

(ד) ניתן צו לפי סעיף קטן (א) לגבי מפעל מסויים, הרי כל עוד עומד הצו

בתקפו —

(1) לא יהיה תוקף לכל הגבלה שהוטלה על בעל המפעל, בין על פי חוק ובין באופן אחר, במידה שהיא עלולה למנוע אותו מלמלא אחרי הוראת השר שניתנה לפי סעיף זה, וכל הגבלה כזו לא תפטור אותו מלמלא אחרי הוראה שניתנה כאמור;

(2) רשאי השר להתיר לבעל המפעל לגבות בעד פעולותיו תשלומים גבוהים מאלה שהיה רשאי לקבל אלמלא ניתן לו היתר כאמור.

8. (א) שר רשאי, בצו, להעביר לידי אדם שיפורט בצו (ושייקרא להלן "מפקח מורשה") את הפיקוח על הנהלתו של מפעל מסויים העוסק בפעולה חיונית, כולו או חלקו, ולפרט בצו את תפקידי הפיקוח.

מינוי מפקח מורשה

(ב) ניתן צו לפי סעיף קטן (א), הרי כל עוד עומד הצו בתקפו —

(1) ימלא המפקח המורשה את תפקידיו לפי ההוראות שיקבל מזמן לזמן מהשר;

(2) המפעל, או אותו חלק של המפעל שהצו חל עליו, ינוהל לפי הוראותיו של המפקח המורשה, וכל אדם הנושא בתפקידי הנהלה באותו מפעל, או בחלקו האמור, חייב למלא אחרי הוראות המפקח המורשה;

(3) לא יתן המפקח המורשה כל הוראה הסותרת הוראת חוק החלה על אותו מפעל, אלא במידה שהורשה לעשות כן בצו שבו הועבר לידי הפיקוח על הנהלת המפעל.

(ג) לא היה המפקח המורשה עובד המדינה, רשאי השר לקבוע את השכר שישולם לו מאוצר המדינה בעד מילוי תפקידיו לפי סעיף זה.

(ד) מתן צו לפי סעיף זה לא יגרע מסמכותו של שר ליתן, לגבי המפעל שהצו חל עליו, צו לפי סעיף 7 או כל צו אחר לפי פרק זה.

9. (א) שר רשאי להורות, בצו, לכל אדם ולכל רשות העוסקים בשירותי החסנה, קירור, הובלה או הפצה של סחורות — לעשות כל שירות שבתחום עסקם לגבי סחורות שיפורטו בצו.

סמכות לדרוש שירותי החסנה ושירותים כיוצא באלה

(ב) שר רשאי להורות, בצו, לכל אדם ולכל רשות העוסקים בהולכת בני אדם, לעשות שירות זה לגבי בני אדם שיפורטו בצו.

¹ חוקי איגוד כרך ב', פרק מ"ג, עמ' 1874.

(ג) על אף האמור בפקודת הפיצויים (הגנה), 1940, השכר שהאדם או הרשות העושים שירות לפי סעיף זה, יהיו זכאים לקבל יהיה שכר שייקבע על ידי השר בצו.

סמכות לדרוש
הספקת מים
ושירותים
אחרים

10. (א) שר רשאי להורות, בצו, לכל אדם ולכל רשות המספקים, או המורשים לספק מים, מאור, חימום, או כוח חשמלי, שיעשו שירותים אלה לכל בנין, מחנה או כל מקום אחר שיפורט בצו, ויעשו כל שירות וכל עבודה הדרושים לביצוע האספקה כאמור.

(ב) כל אדם שהוסמך לכך על ידי שר רשאי להיכנס, בכל עת המתקבלת על הדעת, לכל קרקע ולעשות בה את כל העבודות הדרושות לביצוע פעולות אספקה על פי צו שניתן לפי סעיף קטן (א).

עריכת בקורת

11. (א) שר רשאי, אם הוא משוכנע שהדבר דרוש על מנת להבטיח או להקל עליו את ביצוע סמכויותיו לפי חוק זה, להורות בצו שתיערך בקורת בענין פלוני שיפורט בצו, על ידי אדם (להלן — "המבקר") ובמקום שיפורטו בצו.

(ב) סמכויות המבקר הן כשל ועדת חקירה שנתמנתה לפי פקודת ועדות חקירה ושניתנו לה כל הסמכויות שאפשר ליתן לוועדת חקירה כזו לפי סעיף 5 לפקודה האמורה.

החזרת הוצאות

12. ניתן צו לפי פרק זה, המחייב אדם לבצע פעולה מסויימת, ואותו אדם נמנע מלבצע את הפעולה, או חלקה, ולדעת השר שנתן את הצו אין סיבה המצדיקה הימנעות זו, רשאי השר לבצע את הפעולה, כאמור בצו, על חשבונו של אותו אדם ולגבות ממנו, כדרך שגובים חוב רגיל, את כל ההוצאות שהוצאו על ידי השר לביצוע הפעולה כאמור.

פרק שלישי : מניעת רווחים מופקעים במצרכים

איכור מכירת
מצרך בר-פיקוח
במחיר מופקע

13. (א) נקבע מחיר מכסימלי למצרך בר-פיקוח, לפי חוק זה או לפי כל חוק אחר, לא ימכור אדם אותו מצרך ולא יציע למכרו, ולא יקנה אותו ולא יציע שימכרוהו לו, במחיר העולה על המחיר המכסימלי שנקבע כאמור.

(ב) לא נקבע מחיר מכסימלי למצרך בר-פיקוח, לא לפי חוק זה ולא לפי כל חוק אחר, לא ימכור אדם אותו מצרך, ולא יציע למכרו, במחיר שיש בו למוכר יותר מרווח המתקבל על הדעת.

הצגת מחיר

14. (א) כל קמעונאי יציג תמיד, במקום הנראה לעין, את מחירו של כל מצרך בר-פיקוח שהוא מציע, מציג או מחזיק במלאי, למכירה, וכן של כל מצרך בר-פיקוח שהוצג לראוהו, בין בחלון ובין שלא בחלון, באופן הנותן יסוד להניח שהוא מוכר, או מציע למכור, אותו מצרך, או מצרך הדומה לו בעיקרו, או שהוא מומין הצעות לקנייתו, המחיר שיוצג כאמור יצוין בספרות ברורות לעין כל אדם.

(ב) שר רשאי להורות, בצו, שכל מי שאינו קמעונאי ועסקו, או חלק מעסקו, הוא מכירת מצרך בר-פיקוח, יציג מחירו של אותו מצרך, כאמור בסעיף קטן (א).

¹ ע"ר ט"ס' 1019 מיום 18.6.40, תוס' 1, עמ' 88.
² חוקי מ"י, כרך א', פרק כ"א, עמ' 152.

15. (א) לא יסרב אדם, סירוב בלתי מסתבר, למכור מצרך בר־פיקוח הנמצא במלאי שלו, אלא אם הסיבה לסירוב היתה מילוי הוראה שניתנה כחוק על ידי רשות המוסמכת לכך.

איסור יסור
לסכור

(ב) לא יסרב אדם, סירוב בלתי מסתבר, למכור מצרך בר־פיקוח הנמצא במלאי שלו במחיר שהוצג כאמור בסעיף 14, אלא אם הסיבה לסירוב היתה מילוי הוראה שניתנה כחוק על ידי רשות המוסמכת לכך.

16. לא יתנה אדם על מכירת מצרך בר־פיקוח תנאי, שהקונה יקנה ממנו מצרך אחר, או שישלם למתווך פלוני דמי־עמילות או שכר־תיווך, או כל תנאי אחר, אלא אם הסיבה להתנאה היתה מילוי הוראה שניתנה כחוק על ידי רשות המוסמכת לכך.

איסור התנאה
על סכר

17. (א) לא ימכר מצרך בר־פיקוח —

הצדדים
במכירת
סכר בר־פיקוח

- (1) בידי יבואן ליבואן אחר ;
- (2) בידי יצרן ליבואן או ליצרן אחר ;
- (3) בידי סיטונאי ליבואן, או לסיטונאי אחר ;
- (4) בידי קמעונאי ליבואן, ליצרן, לסיטונאי או לקמעונאי, שעסקם, או חלק מעסקם הוא יבוא, ייצור, מכירה סיטונאית או מכירה קמעונית של אותו מצרך, הכל לפי הענין.

(ב) סעיף קטן (א) לא יחול על —

- (1) מכירה בידי צרכן של חפצים אישיים או של כלי בית משומשים, שאינם דרושים לו עוד לשימוש או לשימוש בני־ביתו ;
 - (2) מכירה על־פי היתר מאת שר ולפי תנאי כתב ההיתר.
- (ג) לא יהיה אדם צד למכירה האסורה לפי סעיף קטן (א).

18. (א) מכר אדם מצרך בר־פיקוח לשאינו צרכן, יתן לו בזמן מסירת המצרך חשבון, חתום בידו או בשמו, שיפורט בו :

חשבון וסבלה
במכירת
סכרים
בני־פיקוח

- (1) שם המוכר וכתובת מקום־עסקו ;
- (2) שם הקונה וכתבתו ;
- (3) שיעורו ותיאורו של המצרך שנמכר ;
- (4) המחיר שבו נמכר המצרך, בפירוט חישובי התמורה בעד מסירה, ביטוח וכיוצא באלה, במידה שנכללו בחישוב המחיר ;
- (5) תיאורו של כל שירות שנעשה לרגל מכירת המצרך ;
- (6) תאריך המכירה ;
- (7) תאריך החשבון.

(ב) קיבל אדם מחיר של מצרך בר־פיקוח שמכר לשאינו צרכן, יתן למשלם קבלה, חתומה בידו או בשמו, המפרטת את המחיר ששולם וכן את שיעורו ותיאורו של המצרך שנמכר ותיאורו של כל שירות שנעשה לרגל המכירה.

(ג) מכר אדם מצרך בר־פיקוח לצרכן, יתן לו חשבון או קבלה, כאמור בסעיף קטן (א) או (ב), אם דרש זאת הקונה, או אם קבע שר, בצו, חובה לעשות זאת.

פרק רביעי: מניעת שכר מופקע בשירותים

איסור עשיית שירות מסווג שכר מופקע

19. (א) נקבע שכר מכסימלי לשירות בר־פיקוח, לפי חוק זה או לפי כל חוק אחר, לא יעשה אדם אותו שירות, ולא יציע ולא יסכים לעשותו, ולא יציע ולא יסכים שיעשהו בשבילו, תמורת שכר העולה על השכר המכסימלי שנקבע כאמור.

(ב) לא נקבע שכר מכסימלי לשירות בר־פיקוח, לא לפי חוק זה ולא לפי כל חוק אחר, לא יעשה אדם אותו שירות, ולא יציע ולא יסכים לעשותו, בשכר שלמעלה מהמתקבל על הדעת.

הצעת תעריפי שכר בעד שירותים בני פיקוח

20. שר רשאי להורות, בצו, שכל עושה שירות, בסוג מסויים של שירותים בני פיקוח, יציג תמיד, במקום הנראה לעין, את שיעור השכר בעד כל שירות שבתחום עסקו, שיעור־השכר שיוצגו כאמור, יוכנו בספרות ברורות לעין כל אדם.

איסור סירוב עשיית שירות בר־פיקוח

21. (א) מי שעסקו, או חלק מעסקו, הוא עשיית שירות בר־פיקוח, לא יסרב, סירוב בלתי מסתבר, לעשיית אותו שירות, אלא אם הסיבה לסירוב היתה מילוי הוראה שניתנה כחוק על ידי רשות המוסמכת לכך.

(ב) מי שעסקו, או חלק מעסקו, הוא עשיית שירות שניתן עליו צו לפי סעיף 20, לא יסרב, סירוב בלתי מסתבר, לעשיית אותו שירות בעד שכר שהוצג בהתאם לצו, אלא אם סיבת הסירוב היתה מילוי הוראה שניתנה כחוק על ידי רשות המוסמכת לכך.

(ג) לא יתנה אדם על עשיית שירות בר־פיקוח תנאי שמבקש השירות יזמין שירות נוסף, או יקנה מצרך כל שהוא, או ישלם למתווך דמי עמילות או שכר־תיווך וכל תנאי אחר, אלא אם הסיבה להתנאה היתה מילוי הוראה שניתנה כחוק על ידי רשות המוסמכת לכך.

חשבון וקבלה בעשיית שירות

22. (א) עשה אדם שירות בר־פיקוח, יתן לאדם שבשבילו עשה את השירות, אם יידרש על ידי אותו אדם לעשות זאת, או אם קבע שר בצו חובה לעשות זאת, חשבון חתום בידו או בשמו, שיפורטו בו:

- (1) שם עושה השירות וכתובת מקום עסקו;
- (2) שם האדם שבשבילו נעשה השירות וכתבתו;
- (3) תיאור השירות ופרטיו;
- (4) שכר השירות;
- (5) תאריך השירות ומקומו;
- (6) תאריך החשבון.

(ב) קיבל אדם שכרו של שירות, יתן לאדם שבשבילו עשה את השירות, אם יידרש על ידי אותו אדם לעשות זאת, או אם קבע שר בצו חובה לעשות זאת, קבלה חתומה בידו או בשמו, המפרטת את השירות שנעשה ואת השכר ששולם בעדו.

כרטיס בסוגם קבלה

23. שר רשאי לפטור, בצו, כל עושה שירות בר־פיקוח מהחובת המוטלת עליו לפי סעיף 22, ובלבד שנתן לאדם שבשבילו נעשה השירות כרטיס המפרט את — (א) שם עושה השירות;

- (ב) מקומה ותאריכה של עשיית השירות ;
 (ג) סוג השירות ;
 (ד) שכר השירות.

פרק חמישי : הוראות כלליות

24. מי שהוסמך לכך בכתב על ידי שר רשאי אם הוא משוכנע שהדבר דרוש כדי להבטיח או להקל את ביצועו של חוק זה או למנוע עבירה על הוראותיו —

מסכיות פקודי הכיצוע

(א) להיכנס לכל מקום ולערוך בו חיפוש ;

(ב) לחקור, בכל ענין הנוגע לחוק זה, כל אדם הנמצא במקום שאליו נכנס בתוקף מסכויותיו לפי פסקה (א), וכל אדם שיש לאותו מוסמך יסוד להניח שהוא עובד או עבד שם, וכן כל אדם שיש לאותו מוסמך יסוד להניח שיש בידי אותו אדם ידיעות על עבירה על הוראות חוק זה, ולרשום בפרוטוקול את תשובותיו ;

וסעיפים 3 ו-4 לפקודת הפרוצדורה הפלילית (עדות) ¹, יחולו לגבי פרוטוקול כזה כאילו היתה זו הודעה שנרשמה לפי אותה פקודה ;

(ג) לבדוק את הפנקסים והרשימות המתנהלים בכל מפעל, בין שנערך בו חיפוש ובין שלא נערך ;

(ד) לתפוס כל דבר שיש לו יסוד להניח שנעברה בו עבירה על חוק זה ולהחזיקו עד שבית משפט מוסמך יחליט מה ייעשה בו, או להורות שדבר כזה ישאר במקום שבו נמצא בזמן החיפוש עד שבית משפט מוסמך יחליט מה ייעשה בו.

25. כל הנוגע בדבר חייב, לפי דרישתו של שר, או של אדם ששר הסמיכו לכך, למסור לו ולשליחיו ידיעות נכונות ומסמכים שלדעת השר או לדעת אותו מוסמך יש בהם כדי להקל את ביצועו של חוק זה, אף אם הידיעות או המסמכים עלולים להטיל אשמה פלילית על האדם שממנו הם נדרשים.

מסירת ידיעות אשר ולשליחיו

26. נתפס מצרך כאמור בסעיף 24 (ד) והוגשה, או עומדים להגיש, תביעה פלילית נגד אדם פלוגי על העבירה, והמצרך הוא בעל חיים, או מצרך העלול, לדעת שר, להתקלקל אם לא יימכר מיד, בין בגלל טיבו המיוחד ובין מסיבה אחרת, או המצרך הוא, לדעת שר, חיוני לקיום אספקה חיונית או שירותים ציבוריים חיוניים — רשאי שר להורות שהמצרך יימכר באופן ובמחיר שיקבע השר, והמחיר שישולם בעדו יישמר עד גמר הדיון בתביעה הפלילית וינהגו בו כפי שיוורה בית המשפט.

מסירת סחורות תפוסות

27. (א) הטוען שיש בידו רשיון או היתר שניתן לפי חוק זה, חייב, כשנדרש לכך, להראות את הרשיון או את ההיתר לכל שוטר ולכל אדם שהוסמך לכך על ידי שר.
 (ב) הטוען שיש בידו רשיון או היתר שניתן לפי חוק זה — עליו הראייה.

הצגת רשיון או היתר

28. מי שהגיעה אליו ידיעה לרגל מילוי תפקידים לפי חוק זה, לא יגלה אותה למי שאינו מוסמך לקבל ידיעה כזאת, אלא לפי היתר מאת שר.

איסור גילוי ידיעות רשמיות

¹ חוקי א"י, כרך א', פרק 3"ד, עמ' 489.

פרסום צוים

29. (א) צו לפי חוק זה יובא לידיעת הנוגעים בדבר בדרך שיוורה עליה שר, ובכלל זה — פרסום בעתון יומי ; אין חובה לפרסמו ברשומות.

(ב) צו שנתפרסם בעתון יומי, ולא נקבע בו תאריך לתחילת תוקף, יהא תקפו מהיום הנקוב על גבי אותו עתון יומי כיום הופעתו של העתון.

(ג) בסעיף זה "צו" פירושו כפירוש הביטוי "תקנה" במקודת הפירושים, 1945.

סמירת
התפקידים
לנוף סאונד

30. כל תפקיד ששר רשאי למסרו לאדם לפי חוק זה, רשאי הוא למסרו לגוף מאוגד, ומשעשה זאת לא יהיה תוקף לכל הוראה בחוק אחר, בתזכיר התאגדות או בכל מסמך אחר, האוסרת על אותו גוף מאוגד למלא תפקידים שנמסרו לו כאמור.

אגרות

31. שר רשאי לקבוע בצו אגרות בעד מתן או בעד חידוש של רשיון או של היתר הניתנים לצורך חוק זה, וכן בעד ביצוע כל שירות בידי השר או בידי אדם הפועל בשליחותו.

ענשים

32. (א) אדם שעשה אחת מאלה :

(1) עבר על הוראה מהוראותיו של חוק זה ;

(2) עבר על תנאי של רשיון או של היתר שניתן לפי חוק זה ;

(3) המריע לאדם הפועל בשליחותו של שר לבצע את סמכויותיו או מנע זאת ממנו ;

(4) מסר ביודעים לשר, או לאדם הפועל בשליחותו, ידיעה כוזבת בפרט חשוב ;

(5) העלים, השמיד, שינה, או סירב להראות לאדם מוסמך, כל פנקס או מסמך אחר שהיה לו ערך בחקירה הנערכת על פי חוק זה ;

(6) שינה, ללא היתר מאת שר, או הרשה שישנו, רשיון או היתר שניתנו לפי חוק זה, או השאילם לאחר או הרשה לאחר להשתמש בו.

דינו — מאסר עד שבע שנים או קנס עד שבעת אלפים לירות או שני הענשים כאחד.

(ב) אדם שיצא חייב בדין בעבירה לפי סעיף קטן (א), לאחר שכבר נתחייב פעם על עבירה כאמור או או עבירה דומה לה בעיקרה, דינו — מאסר לתקופה שלא תפחת משבועיים ולא תעלה על עשר שנים, ונוסף על כך קנס שלא יעלה על עשרת אלפים לירות ; אך בית המשפט יהיה רשאי, בשים לב לנסיבות מקילות שיצוינו בפסק-הדין, להטיל עליו עונש מאסר פחות משבועיים או לא להטיל עליו כל עונש מאסר.

(ג) אדם המנסה לעבור עבירה לפי סעיף קטן (א), דינו כדין מי שעבר את

העבירה.

(ד) נעברה עבירה לפי סעיף קטן (א) על ידי חבר בני אדם, יאשם בעבירה גם

כל אדם אשר בשעת ביצוע העבירה היה חבר הנהלה, מנהל, שותף, מנהל חשבונות או פקיד אחראי של אותו חבר, אם לא יוכיח שני אלה :

(1) שהעבירה נעברה שלא בידיעתו ;

¹ ע"ר מס' 1400 סיוס 2.4.45, חוס' 1, עמ' 36.

(2) שהוא נקט כל האמצעים המתקבלים על הדעת להבטחת שמירתו של חוק זה.

(ה) יצא אדם חייב בדין בעבירה לפי סעיף קטן (א), רשאי בית המשפט, נוסף לכל עונש אחר, לצוות:

(1) כי מלאי הסחורות של הנאשם שבהן נעברה העבירה, או הפדיון ממכירתן, יוחרם, כולו או מקצתו;

(2) כי בית העסק של הנאשם שבקשר אליו נעברה העבירה ייסגר לתקופה שיקבע בית המשפט;

(3) כי רשיון שניתן לנאשם יבוטל, או יופסק תקפו לתקופה שיקבע בית המשפט;

(4) כי ההפרש שבין המחיר או השכר שקיבל הנאשם ובין המחיר או השכר שהיה רשאי לקבל, יוחזר לאדם שממנו נחבל;

(5) כי אמצעי הובלה, שהוא קנין הנאשם ושבנו נעזר בביצוע העבירה, יוחרם;

(6) כי פסק הדין יפורסם ברבים, בצורה ובאופן שיקבע בית המשפט, ודין הוצאות הפרסום כדין קנס שהטיל בית המשפט.

33. (א) בכל תביעה על עבירה לפי סעיף 13 (ב) או 19 (ב) תצא התביעה ידי חובתה אם תוכיח, שיש לכאורה רגלים להנחה שהנאשם עבר את העבירה, ומשהוכיחה זאת, תחול על הנאשם חובת ההוכחה שלא עבר את העבירה.

חובת הוכחה

(ב) יהיה בזה משום הגנה טובה לכל פקיד, פועל, משרת, סוכן או באיכות, הנאשם בעבירה על סעיף 13 (ב) או 19 (ב), אם יוכיח שפעל בשם מעבידו או בשם מרשהו, הכל לפי הענין, ובהתאם להוראותיו, וכי לא היה לו יסוד להניח, שמעשהו יביא למעבידו או למרשהו יותר מאשר ריווח, או שכר, המתקבל על הדעת.

34. תביעה לדין לפי חוק זה לא תוגש אלא על ידי היועץ המשפטי לממשלת ישראל או על ידי בא כוחו, או בהסכמתו בכתב של היועץ המשפטי לממשלת ישראל.

הגשת תביעה

35. (א) שר רשאי להעביר לאחר את סמכויותיו לפי חוק זה, כולן או מקצתן, פרט לסמכות להתקין תקנות והסמכות לתת צווים בעלי משמעות תחוקתית. (ב) הודעה על העברת סמכויות תפורסם ברשומות.

העברת סמכויות

36. (א) שר רשאי בצו שניתן לפי חוק זה למנות רשות מוסמכת לביצוע הצו, והרשות המוסמכת רשאית לתת כל הוראות שלדעתה יש בהן צורך לביצוע הצו. (ב) סעיף 29 יחול בשינויים שהענין מחייבם, גם על הוראות של רשות מוסמכת כאמור.

רשויות מוסמכות

37. (א) חוק זה יבוא, מיום ו' בסיון תשי"א (10 ביוני 1951) ואילך במקום התקנות המפורטות להלן, שייקראו בסעיף זה "התקנות הפוקעות", ואלה התקנות:

הוראות סעבר

(1) תקנות 46, 47, 53, 62, 67, 68, 70, 71, 73, 74, 75, 76, 80, 81, 82 לתקנות ההגנה, 1939¹;

(2) תקנות ההגנה (מניעת רווחים מופקעים), 1944²;

(3) תקנות הגנה (פיקוח על מוסדים), 1944³.

(ב) כל צו שניתן מאת רשות המוסמכת לכך לפי תקנה מהתקנות הפוקעות ושהיה לו תוקף ערב תחילת תקפו של חוק זה, יראוהו מאותו יום ואילך, כאילו ניתן מאת שר ביום תחילת תקפו של חוק זה.

(ג) מקם שצו אשר סעיף קטן (ב) חל עליו קובע הוראות ביחס למצרך מסויים, יראו אותו מצרך כאילו הוכרו כמצרך בדי-פיקוח לפי סעיף 4 (א) ביום תחילת תקפו של חוק זה.

(ד) כל מינוי של מפקח-מורשה או של מבקר לפי תקנה מהתקנות הפוקעות, יראו כאילו נעשה על ידי שר לפי חוק זה.

(ה) בסעיף זה "צו" פירושו כפירוש הביטוי "תקנה" בפקודת הפירושים, 1945.

38. (א) הממשלה רשאית להעניק לכל אחד מחבריה את הסמכות לבצע חוק זה ולהתקין תקנות בכל ענין הנוגע לביצועו.

(ב) הענקת סמכויות לפי סעיף קטן (א) יכולה להיות כללית או מסוייגת.

(ג) הודעה על הענקת סמכויות לפי סעיף קטן (א) תפורסם ברשומות.

ד ב ר י ה ס ב ר

החוק המוצע בזה בא להחליף תקנות אלה:

(א) תקנה 46, 47, 53, 62, 67, 68, 70, 71, 73, 74, 75, 76, 80, 81 ו-82 לתקנות ההגנה, 1939¹;

(ב) תקנות ההגנה (מניעת רווחים מופקעים), 1944, כפי שתוקנו על ידי הכנסת בחוק לתיקון תקנות ההגנה (מניעת רווחים מופקעים), תשי"א—1950²;

(ג) תקנות ההגנה (פיקוח על מוסדים), 1944.

תקנה 46 לתקנות ההגנה, 1939, היא הבסיס המשפטי לפיקוח על המשק. היא מאפשרת הוצאת צווים לפיקוח על הייצור וען המחירים, ולהסדרת פעולתם של מפעלים ובתי-עסק. תקנה 46 קובעת כללים לפיקוח על הבנייה. תקנה 47 מתירה לשלטונות המוסמכים לכך לבצע כל עבודה בכל קרקע לצרכי הצבא. תקנה 53 מתירה לשלטונות המוסמכים מתן צו למפעל, שעסקו בכך, לספק מים, מאור, חימום או כוח חשמלי למחנות צבא. תקנות 62, 67, 68, 70, 71, 73, 74, 75, 76, 80 ו-81 כוללות הוראות-עזר שתכליתן להקל על ביצוע התקנות העיקריות, דינים פרוצדורליים, ענשים לעוברים על התקנות וכו'.

¹ ע"ר סס' 014 סיום 26.8.39, תוס' 2, עמ' 548.

² ע"ר סס' 1350 סיום 14.9.44, תוס' 2, עמ' 726.

³ ע"ר סס' 1947 סיום 20.7.44, עמ' 525.

תקנות ההגנה (מניעת רווחים מופקעים), 1944. הן חבסיס המשפטי לפיקוח על מחירי מצרכים ושירותים. תכליתן למנוע הפקת ריווח בלתי הוגן במכירת מצרכים או בשירותים. התקנות מעניקות, בין היתר, ל"רשות המפקחת" המתמנית לצורך התקנות האלו, את הסמכות לערוך חקירות לגילוי מקרים של הפקעת שערים ולהבאת העבריינים לדין.

תקנות ההגנה (פיקוח על מוסדים), 1944, תכליתן פיקוח על בתי-מלון, פנסיונים ומפעלים כיוצא באלה, מניעת הפקעת שערים בהם והבטחת טיפול יעיל באורחים. תקפן של כל התקנות האמורות יפקע ביום א' בטבת תשי"א (10 בדצמבר 1950). הממשלה הציעה לכנסת — בחוק לקיום תקפן של תקנות ההגנה (הוראת שעה), תשי"א—1950 — להאריך, בין היתר, את תוקף התקנות האמורות עד יום ו' בסיון תשי"א (10 ביוני 1951).

החוק המוצע הבא במקום תקנות אלה אינו בא לשנות מן התקנות האמורות מבחינה מהותית. הוא שומר על פרטי הסמכויות הנתונות לפיהן בשינויים ובתיאומים, שהעיקרים שבהם הם:

(א) תקפו של החוק המוצע מוגבל לתקופה שבה קיים במדינה מצב של חירום; (ב) כדי למנוע ספיקות, בא החוק המוצע להבהיר שעבודתו של עובד שהוא "שכיר-היחיד" (כגון פועל בשכר יומי) אינה בגדר "שירות" למעבידו, לצורך החוק הזה; לעומת זאת, שירות הניתן על ידי "שכיר הרבים" (כגון: נהג מונית) הוא בגדר שירות הניתן לפיקוח לפי החוק המוצע;

(ג) הסמכות ליתן צווים לביצוען של התקנות, שהיתה נתונה בכל התקנות הקיימות בידי "רשות מוסמכת" או "רשות-מפקחת", כלומר בידי פקיד המתמנה על ידי השר הממונה על ביצוע התקנות, ניתנה לפי החוק המוצע בידי השר עצמו. השר רשאי להעביר לאחר את סמכויותיו המנהלתיות, אך אין הוא יכול להעביר את הסמכות לתת צווים בעלי משמעות תחוקתית. השר רשאי למנות, בצו, רשות מוסמכת לביצוע הצו;

(ד) החוק המוצע קובע כי תנאי מוקדם למתן צו הוא — שהשר משוכנע שהדבר דרוש לקיום "פעולה חיונית" (הגנת המדינה, בטחון הציבור, קיום אספקה ושירותים חיוניים, קליטת עולים, שיקום חילים משוחררים ונכים, הרחבת היקף השיכון) או למניעת הפקעת שערים וספסרות;

(ה) לפי תקנות ההגנה (מניעת רווחים מופקעים), 1944, נתון לפיקוח — מכוח התקנות עצמן — כל מצרך מכל סוג שהוא; לפי החוק המוצע יהא נתון לפיקוח רק מצרך ששר הכריז עליו כמצרך בר-פיקוח.

(ו) לפי תקנות ההגנה (מניעת רווחים מופקעים), 1944, צפוי אדם לעונש על הפקת ריווח מופרז בכל מקרה של מכירת מצרך או עשיית שירות, בין אם נקבע מחיר מכסימלי למצרך או שכר מכסימלי לשירות, ובין אם לא נקבע; החוק המוצע מגביל הוראה זו רק למקרים שבהם לא נקבע מחיר או שכר מכסימלי.

(ז) תקנה 53 לתקנות ההגנה, 1939, מתירה מתן צו לסיפוק מים מאור וכדומה למחנות צבא. החוק המוצע מתיר מתן צו כזה לגבי כל מקום שייקבע בצו, לעומת

זאת מגביל החוק המוצע את הסמכות להיכנס לכל קרקע ולבצע בו כל מיני עבודות (סמכות שהיתה עד כה בלתי מסוייגת — תקנה 47 לתקנות ההגנה 1939), ומעמידה על כניסה ועבודה הדרושים לביצוע הספקת מים, מאור וכדומה ;

(ח) החוק המוצע מעניק לשר סמכות — שאינה בידו לפי התקנות הקיימות — לצוות על כל העוסק בשירותי הובלה, החסנה וכיוצא באלה לבצע שירותים אלה במקרים שיקבע בצו. הוראה דומה היתה כלולה בתקנה 52 לתקנות ההגנה, 1939, שנתבטלה בסוף שנת 1947.

(ט) תקנות ההגנה (מניעת רווחים מופקעים), 1944, מטילות את חובת ההוכחה על הנאשם בכל מקרה של דיון פלילי באחת העבירות על הוראותיהן. לפי החוק המוצע תהיה חובת ההוכחה — כבכל דיון פלילי — על התביעה ; אלא שאם האשמה היא הפקת ריווח מופרז, תצא התביעה ידי חובתה אם תוכיח שיש לכאורה רגלים להנחה שהנאשם עבר את העבירה, ומשהוכיחה זאת, תחול על הנאשם חובת ההוכחה שלא עבר את העבירה.

